

Redaktør Dan Harder

DR | GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK- 0999 København C
dr.dk
22.01.2024

Klage over artikler på dr.dk liveblog og ændret rettelse på Fejl og Fakta på dr.dk.

Kære Dan Harder

Du har den 25. november 2023 klaget over to artikler på livebloggen på dr.dk samt en opdateret rettelse på Fejl og Fakta. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg er enig i.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Kopi:

Journalen

Etikchef Anja Lundberg Andersen, DR Kultur, Børn og Unge

Seniorkonsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR

Redaktionschef Niels Kvale, DR Nyheder

Ledende redaktionschef Kirsten Marie Svendsen, DR Nyheder

Tværgående journalistisk chef Lars Steen Pedersen, DR Nyheder

Direktør Sandy French, DR Nyheder

Sagen kort

DR har modtaget en klage og en anke over både to artikler på livebloggen om krigen mellem Israel og Hamas og en DR-rettelse, som Dan Harder, redaktør af mediet Israel-Online.dk (DH) ikke mener er i overensstemmelse med DR's etiske retningslinjer. DH får ikke medhold. I modsætning til DH's påstand, så konstaterer DR fortsat ikke, at Israel ulovlig skulle have besat Vestbredden. DR citerer juridiske kilder, der er af den opfattelse.

DR har ret til at opdatere en rettelse, uden at dette skal meddeles klageren, selv om det i dette tilfælde, at det er DH, der gennem en tidligere klage er årsag til, at DR retter. Klager får samlet set ikke medhold.

Gennemgang af sagen

Klagen er speciel derved, at den både drejer sig om anke af to artikler på dr.dk, og at den kritiserer DR's rettespolitik i den konkrete sag. DH har tidligere skrevet til DR's redaktionschef for udland Niels Kvale (NK) og kritiseret brugen af ordet 'ulovlig', og det førte til, at NK gav DH ret og skrev en rettelse på DR's Fejl og Fakta. Kernen var, at DH skrev (9.11.23) til NK, at Israels besættelse af Vestbredden i folkeretlig forstand er helt lovlig. Området skal rømmes i forbindelse med indgåelse af fred med naboerne, anførte DH.

NK skrev tilbage, at DH havde ret i, at i nogle artikler havde DR rodet rundt i begreberne 'bosættelse' og 'besættelse' af Vestbredden. Derfor bragte NK en rettelse, hvoraf det fremgik, at DR i enkelte artikler havde omtalt Israels besættelse af Vestbredden som ulovlig. Det vurderer en række juridiske eksperter og en komité under FN's menneskerettighedsråd, at den er. Men DR's formulering var for kategorisk, da spørgsmålet om legalitet principielt må opfattes som omstridt.

Det er den rettelse, som DR foretog, og som DH henviser til i sin nye klage sendt til LSR, hvor DH mener, at DR har forladt den linje og rettesnor for omtale af Israels besættelse, som DR's redaktionschef for udland netop kort forinden havde stadfæstet med sin rettelse.

Alle klagens aspekter er omfattet af DR's etiske retningslinjer, og derfor behandler jeg her alle klagepunkter.

Den første del af klagen drejer sig om påstand om fejl og partiskhed, hvor DH klager over to nye artikler, som efter Klagers mening overtræder forhold, som Klager mener allerede at have fået medhold i tidligere hos DR. Den anden del af klagen drejer sig om DR's ret til at ændre i en rettelse. DR har et kapitel i sine etiske retningslinjer (kapitel 23) der beskriver, hvilke principper, rettigheder og pligter, DR styrer efter, når det gælder rettelser.

Den oprindelige klage pr. 9. november 2023, der førte til en rettelse på Fejl og Fakta

Den 9. november 2023 klager DH direkte til NK med kopi til lytternes og seernes redaktør (LSR). Klagen drejede sig om en opdatering på dr.dk's liveblog, hvor DR skrev, at "*Vestbredden er ulovlig besat af Israel.*" I samme klage til DR fremdrager DH også to andre forhold (blandt andet, efter DH's opfattelse, forkert omtale af israelske bosættelser og palæstinensiske tal for drab på Vestbredden) Disse klagepunkter ses der bort fra her, hvor det ikke er de temaer, den nye klage handler om og derfor ikke skal behandles.

Den 16. november 2023 svarede NK på klagen.

NK skriver i svaret, at DH har ret i, at der i enkelte artikler var gået rod i begreberne ifht. brugen af betegnelserne 'bosættelser' og 'besættelsen' af Vestbredden. Artiklerne bliver rettet, og NK linker til rettelsen på Fejl og Fakta.

Ifølge DH stod der i den oprindelige rettelse, at DR i enkelte artikler havde omtalt Israels besættelse af Vestbredden som "ulovlig". Det vurderer en række juridiske eksperter og en komité under FN's menneskerettighedsråd, at den er. *"Men vores formuleringer i de pågældende artikler og livebloggen var for kategoriske, da spørgsmålet om besættelsens legalitet principielt må opfattes som omstridt,"* skrev DR i den første rettelse. Det skal bemærkes, at DH i sin mail citerer den oprindelige rettelse, som ikke længere er tilgængelig på dr.dk, men som DH kan referere til.

Nye klager kommer til om samme sag – og en rettelse af rettelsen

Den 25. november 2023 henvender DH sig igen til LSR. DH påpeger, at den samme journalist, hvis tekst førte til, at DR i første omgang modtog en klage fra DH og på den baggrund rettede, igen har anvendt den betegnelse, som NK – efter DH's opfattelse – tidligere havde erkendt som fejlagtig og dermed – efter DH's opfattelse havde "lagt en linje for DR på det punkt."

DH medsender to screenshots af to påklagede liveblogs fra den 24. november 2023.

Den første har overskriften: *"De 39 palæstinensiske fanger er ankommet til Vestbredden: 'Den svære opgave er blevet løst'"*. Den anden har overskriften: *"Da fangerne krydsede grænsen, regnede det med tåregas over de fremmødte palæstinensere."*

Den påklagede efterskrift - de sidste tre til fire linjer - på artiklerne er enslydende. Der står: *"Ifølge en række juridiske eksperter og en komite under FN's Menneskerettighedsråd er Vestbredden, der er et palæstinensisk område, ulovligt besat af Israel."*

Den 27. november 2023 bemærker DH endnu en notits af samme journalist, hvor DH påpeger, at journalisten igen begår samme fejl. Også den bliver indsendt - via LSR - som bilag til hovedklagen.

LSR bekræfter den 28. november 2023, at klagen vil blive videresendt til besvarelse hos DR Udland.

DH gør i sin klage yderligere opmærksom på, at journalisten i den valgte formulering – efter DH's opfattelse – politiserer ved at omtale Vestbredden som "palæstinensisk område." DH skriver i sin klage: *"Det er jo netop også et stridspunkt, og det står klart, at visse dele af Vestbredden for evigt vil forblive på israelske hænder, selv hvis der en dag skulle blive indgået en fredsaftale om en tostatsløsning. Så indtil områdets status bliver afklaret, vil det være mere korrekt at kalde det for "omstridt".*

DH udtrykker håb om, at journalisten vil følge den linje, som DH opfatter, at NK tidligere efter første klage har lagt på vegne af DR i spørgsmålet om legaliteten af den israelske besættelse.

DR's udlandsredaktør svarer for 2. gang på spørgsmålet om "ulovlighed"

Den 30. november 2023 svarer NK klageren, DH, på de seneste klagepunkter vedrørende de to påklagede artikler på livebloggen på dr.dk.

Her gengiver jeg den del af svaret, der er relevant for spørgsmålet om rettelsen af 'ulovligt':

"Som bekendt har en tidligere henvendelse fra dig fået os til at præcisere vores linje, når det gælder legaliteten af Israels besættelse af Vestbredden: <https://www.dr.dk/etik-og-rettelser/fejl-og-fakta/omtale-af-vestbredden-var-kategorisk>. Vi har efter samtaler med flere eksperter i folkeret medgivet, at vores omtale af besættelsen som ulovlig uden kildeangivelse var for kategorisk. I det konkrete tilfælde er der tydelige kildeangivelser."

Den rettede rettelse på Fejl og Fakta

Den første rettelse fra DR blev foretaget den 15. november 2023, og den blev foretaget af DR's redaktionschef for udland, NK, den 23. november 2023. Det er den seneste rettede rettelse, som NK henviser til i sit svar til DH. Jeg har her optrykt hele den nye rettelse:

"Niels Kvale - Chef for Udlandsredaktionen

OPDATERET 23. NOV 2023

<https://www.dr.dk/etik-og-rettelser/fejl-og-fakta/omtale-af-vestbredden-var-kategorisk>
Opdateret 23/11: Den oprindelige tekst i denne Fejl & Fakta er blevet læst som om et udtryk for at DR mener, at Israels besættelse af Vestbredden er lovlig. Det har aldrig været hensigten.

Som i al god journalistik skal den slags vurderinger overlades til kilder med indsigt, myndighed og sagkundskab.

I de pågældende artikler manglede kildeangivelse, og derfor er de blevet rettet. Nedenstående tekst er ligeledes blevet præciseret, så det fremgår endnu klarere, at artiklernes afgørende mangel var kildeangivelsen, hvad angår brugen af ordet "ulovlig".

Siden terrorangrebet mod Israel 7. oktober har vi adskillige gange beskæftiget os med situationen på Vestbredden - et landområde mellem Israel og Jordan, som Israel har besat.

I den forbindelse har vi i vores liveblog om krigen mellem Israel og Hamas samt i enkelte artikler på dr.dk omtalt Israels besættelse som "ulovlig".

Det vurderer en række juridiske eksperter og en komite under FN's Menneskerettighedsråd, at den er.

Men denne kildeangivelse var ikke med i de pågældende artikler, og derfor var vores formuleringer i de pågældende artikler og i livebloggen for kategoriske, da spørgsmålet om besættelsens legalitet principielt må opfattes som ikke endeligt afklaret.

Den Internationale Domstol (ICJ) er i øjeblikket på anmodning fra FN's Generalforsamling ved at behandle spørgsmålet. Domstolen ventes tidligst at afgive en såkaldt rådgivende udtalelse i 2024.

Selvom udtalelsen ikke er bindende, opfatter eksperter, som DR har talt med, domstolens svar som autoritativt, når det gælder spørgsmålet om besættelsens legitimitet."

(Herefter følger i rettelsen en oversigt over tre artikler, der er blevet rettet og opdateret)

Klager anker

Den 20. december 2023 anker DH svaret af 30. november 2023 fra DR's udlandsredaktør NK. Svaret indeholder alle mailvekslinger, screenshots af de nye liveblogs samt et bilag med Canadas bidrag til Den Internationale Domstols (ICJ) behandling af spørgsmålet om legitimiteten af Israels besættelse af Vestbredden.

DH stiller i ankeskrivelsen to spørgsmål:

1.

Rimeligheden i at DR beskriver besættelsen som værende "ulovlig" (eller aktivt promovere den åbenlyst politisk motiverede påstand), som Klager formulerer det. Det gælder de nye, påklagede artikler fra livebloggen, som er omtalt tidligere.

2

Rimeligheden i den benyttede fremgangsmåde med at give en klager medhold for derefter at ændre både beslutning og praksis uden at give Klager besked.

Da DH's anke rummer en påstand om, at DR faktisk har ændret substantielt i rettelsen på Fejl og Fakta, vil jeg her citere fra DH's konklusion på ankeskriftet:

"Jeg forstår naturligvis, at der findes mennesker hos DR, som oprigtigt tror, at besættelsen er ulovlig. Det er fordi, de har hørt det rigtig mange gange i medierne, hvor det påstås med jævne mellemrum af journalister, som ikke har ret meget forstand på konflikten, eller af mellemøstekspertes, som f.eks. (navn udeladt.)

Men at en usandhed gentages, gør den ikke til sandhed. Heller ikke, hvis den gentages af en eller flere mellemøstekspertes. En del af dem har for længst gjort sig selv til aktive parter i konflikten.

Niels Kvale har selv konsulteret nogle "eksperter," som til trods for, at alle er enige om, at ICJ's "advisory opinion" ikke er juridisk bindende, er villige til at kalde den "autoritativ," hvilket må forstås sådan, at den så på en eller anden måde er bindende alligevel. Det giver ingen mening.

Fra Niels Kvales rettede rettelse:

Selvom udtalelsen ikke er bindende, opfatter eksperter, som DR har talt med, domstolens svar som autoritativt, når det gælder spørgsmålet om besættelsens legitimitet.

Det er jo det rene vrøvl. En ikke juridisk bindende "advisory opinion" kan selvfølgelig ikke omstøde en juridisk position, som har nydt bred international støtte gennem årtier og er forankret i en universelt accepteret sikkerhedsrådsresolution.

Niels Kvales "eksperter" er ude på meget tynd, juridisk is her.

Endelig skriver Niels Kvale i den reviderede rettelse:

Som i al god journalistik skal den slags vurderinger overlades til kilder med indsigt, myndighed og sagkundskab.

Alligevel har han valgt at kaste hele DR's vægt ind bag kampen for et åbenlyst politisk synspunkt, som er baseret på en (endnu ikke udarbejdet!) "advisory opinion" fra ICJ, som han selv godt ved, ikke er internationalt juridisk bindende. En kamp for en position, som ikke deles af nogen vestlige demokratier, men primært promoveres af Israels fjender i den arabiske og ikke-demokratiske verden.

Det er ikke en kamp, som Danmarks Radio bør deltage i. "

DH har i tillæg i sin anke gennemgået to scenarier i sagen vedr. besættelsen lovlighed/ulovlighed, men, jeg ser bort fra den del af klagen og anken, da der er her tale om DH's historiske analyse af international ret og historie i Mellemøsten. Det ligger uden for min kompetence her at vurdere dette spørgsmål. Jeg vil ligeledes ikke gå nærmere ind på de juridiske aspekter af DR's kildevalg i forhold til at vurdere lovligheden af besættelsen og dermed danne grundlag for den rettelse, som er foretaget på dr.dk. Også det ligger uden for min kompetence. Jeg vil således heller ikke forholde mig til DH's bilag med optryk af det canadiske bidrag til ICJ's arbejde. Det er ikke min opgave eller kompetence at fastslå, hvad der er en rigtig fortolkning af folkeretten. Jeg lægger derimod de oplysninger til grund fra både DR og klageren, DH, som er fremkommet i korrespondancen om sagen, der relaterer sig til DR's etiske retningslinjer.

Jeg vil som første punkt forholde mig til det redaktionssvar, som DR har givet på de sidste to påklagede liveblog-artikler (24. november 2023), herunder DR's henvisning til det rettede opslag på Fejl og Fakta. Det følger af DR's kapitel 23 i DR's etiske retningslinjer, at DR værner om sin troværdighed ved at rette fejl af betydning. DR ønsker at være åben om fejl og sørge for, at der foretages synlige rettelser på alle platforme.

Derfor vil jeg som punkt to forholde mig til Klagers kritik af den påståede manglende gennemsigtighed og påståede manipulation ved DR's rettelse af opslaget med rettelsen på Fejl og Fakta. Herunder at DH som klager ikke fik besked om ændringen.

Procedure

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at en klage skal være besvaret senest fire uger efter, at den er modtaget. Det er sket i dette tilfælde. Klagen skal besvares af den ansvarlige chef i DR, hvilket også er sket. Klagen skal forholde sig til kritikken, hvilket kun delvist er tilfældet. Redaktionschefen for udland har kun indirekte forholdt sig konkret til de to påklagede artikler, hvilket burde være sket konkret og eksplicit. Navnlig da klagen og anken på netop dette punkt sår tvivl om, hvad der er DR's fakta og andres udsagn om lovligheden af Israels besættelse af Vestbredden. Det er kritisabelt, at svaret fra DR ikke tydeligt behandler dette.

Svaret på klagen skal indeholde klagevejledning, hvilket den gør.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Ad 1.

DH klager over to artikler på DR's liveblog (24. november 2023), som indeholder oplysningen, at Israels besættelse af Vestbredden skulle være "ulovlig". Denne klage har DR svaret på den 30. november 2023. DH giver udtryk for, at artiklerne er i strid med DR's egen linje for omtale af lovligheden af Israels besættelse af Vestbredden. Det skyldes, at begge artikler slutter med følgende konstatering: *"Ifølge en række juridiske eksperter og en komite under FN's Menneskerettighedsråd er Vestbredden, der er et palæstinensisk område, ulovligt besat af Israel."*

Ifølge DH udelader DR dermed i artiklerne den tilføjelse, at DR afventer ICJ's stillingtagen til spørgsmålet om lovlighed.

DH klager yderligere over, at han mener, at DR har rettet sin egen rettelse om lovligheden af besættelsen af Vestbredden, så DR nu tillader det modsatte synspunkt end i den oprindelige rettelse fra 15. november 2023.

Denne rettelse blev ændret ved en opdatering den 23. november. Derved, skriver DH, fik *(rettelsen red.) stik modsatte betydning og nu udgjorde en vejledning i argumentation for den faktisk forkerte påstand om besættelsens ulovlighed i henhold til international ret."*

DR's redaktionschef for DR Udland skriver i sin opdaterede rettelse, at en række "juridiske eksperter" vurderer Israels besættelse som ulovlig. Der henvises konkret via et link til en artikel i European Journal of International Law. Så står der videre i rettelsen:

"Men denne kildeangivelse var ikke med i de pågældende artikler, og derfor var vores formuleringer i de pågældende artikler og i livebloggen for kategoriske, da spørgsmålet om besættelsens legalitet principielt må opfattes som ikke endelig afklaret. Den internationale Domstol (ICJ) er i øjeblikket på anmodning af FN's Generalforsamling ved at behandle spørgsmålet. Domstolen ventes tidligst at afgive en såkaldt rådgivende udtalelse i 2024."

DR siger to ting her: DR skal henvise til kilder, når Vestbredden af DR omtales som "ulovlig besat". DR anser ikke spørgsmålet om lovligheden af besættelsen af Vestbredden for endelig afklaret.

DR's redaktionschef for DR Udland svarer ikke DH konkret på, om de påklagede afsnit er udtryk for en form for faktaformidling fra DR's side (som derfor også bør indeholde den præmis, at DR afventer ICJ, før DR vurderer, hvad man skal sige om lovligheden), eller om der blot er tale om et kildeudsagn, som DR bringer i artiklen. For eksempel konstateres det jo i samme afsnit, at Vestbredden er palæstinensisk område – uden kildeangivelse.

Men når jeg læser NK's svar til Klager, så slår DR fast, at der ikke er nogen ændring i DR's linje, hvilket må betyde, at DR stadig ikke konstaterer, at Israels besættelse er ulovlig. Kun at der er "juridiske eksperter", der har en anden opfattelse og mener, at den er ulovlig. DR skal kunne referere kilder, der har den opfattelse.

Hvis DR vil formidle kendsgerninger – fakta – uden kildeangivelse, vil DR samtidig med at redegøre for de kilder, der kalder Israels besættelse for ulovlig, derimod også skulle føje til, at DR afventer ICJ's juridiske vurdering og at spørgsmålet om lovlighed er uafklaret. Det ligger i DR's rettelse. I det påklagede afsnit, som må opfattes som kilders udsagn, er det derfor uheldigt – som påtalt af klageren, DH, - at DR i en indskudt sætning samtidig konstaterer som en kendsgerning og uden kilde, at Vestbredden er palæstinensisk område. Det hænger snævert sammen med legaliteten af besættelsen og er ligeledes omstridt og uafklaret.

Chef for DR Udland burde dels have svaret mere konkret på kritikken af de to påklagede artikler og dels have været præcis i sit sprogbrug i forhold til, hvad det er, som DR i de påklagede afsnit i de to artikler formidler. Jeg opfatter udlandschefens svar som, at DR kan citere en juridisk ekspert for at fremsætte det synspunkt, at Israel ulovligt har besat Vestbredden.

Derimod kan DR ikke uden kildenangivelse fastslå i en artikel, faktaboks eller andet, at Israel ulovligt har besat Vestbredden. DR kan skrive, at der er kilder (og angive dem), der mener, at besættelsen er ulovlig, men ifølge egen rettelse må DR i samme moment slå fast, at dette ikke er endelig afklaret.

DR sonderer dermed nøje mellem kildeudsagn og etablerede fakta. DR vil således ikke bringe en faktaboks, der kun betoner, at juridiske eksperter opfatter besættelsen som ulovlig, uden at DR samtidig skriver, at spørgsmålet juridisk set ikke er afklaret. Det er pointen både i den oprindelige og i den opdaterede rettelse.

Selvom DR vælger at referere "juridiske eksperter" i vurderingen af ulovligheden af besættelsen af Vestbredden, kunne DR her med fordel have benyttet samme omtale og formulering som f.eks. den formulering, DR benytter i rettelsen på Fejl og fakta.

De pågældende linjer konstaterer også, at Vestbredden er "palæstinensisk område", men uden nogen kildeangivelse. Det er – som påklaget af DH – omstridt på samme måde som legaliteten af besættelsen. Det står der intet om, men må i artiklerne opfattes som DR's konstatering af status på Vestbredden, og det fremstår som DR's formidling af den kendsgerning, at Vestbredden – efter DR's opfattelse – er palæstinensisk.

DH peger ganske rigtigt på en uklarhed i de to afsnit i de to artikler. Hvis DR blot citerer kilder, der mener, at Israel ulovligt har besat Vestbredden, er det DR's redaktionelle ret. DR kan jo også formidle udsagn fra navngivne kilder, som mener, at Israel har folkeretlig støtte til besættelsen. Men som det fremgår ovenfor, så må DR's rettelse forstås sådan, at DR konstaterer ikke som en kendsgerning og uden kildeangivelse, at Vestbredden er ulovligt besat. Heller ikke at Vestbredden er palæstinensisk.

Sådan som NK forklarer sagen for klageren, har DR ikke har fraveget sin linje om, at DR opfatter det som uafklaret, om Israel har foretaget en ulovlig besættelse af Vestbredden. Derfor får Klager ikke medhold på dette punkt.

Omstridt eller ikke afklaret

Dernæst rejser DH spørgsmålet om forskellen på ordet "omstridt" (der blev benyttet i den første version af rettelsen) og formuleringen "ikke endelig afklaret," (som er kommet til i den opdaterede version af rettelsen). DH skriver, at NK i sit første svar brugte ordet 'omstridt' og nu har ændret det til 'ikke endelig afklaret.'

Det første ord betyder, at der hersker uenighed om lovligheden. Den anden formulering forholder sig ikke til uenigheden, men fælles for begge er, at der er forskellige opfattelser af lovligheden, og at dette forhold ikke er afklaret. Det antyder jo i sig selv, at der ikke er enighed. Ellers var der ikke noget at afklare. Centralt for sagen er, at DR i hverken i den første version af rettelsen eller den anden selv har udtrykt eller har taget stilling til lovligheden af "besættelsen". Derfor får DH ikke medhold på dette punkt.

Dernæst anfægter DH den opfattelse af ICJ og ICJ's rolle, som DR i svaret til Klager giver udtryk for. Når ICJ udtaler sig, er det ikke bindende, men det opfattes som autoritativt af eksperter, skriver udlandsredaktør NK i sin rettelse på Fejl og Fakta. DH kalder det "det rene vrøvl."

Jeg skal ikke her beskæftige mig med den retlige virkninger af ICJ's kommende udtalelse om besættelsen af Vestbredden. Det er uden for min kompetence.

Men DR har valgt at lægge vægt på, hvad det rådgivende organ for FN, ICJ, kommer frem til. Jeg forstår det sådan, at DR tidligst efter en kommende udtalelse fra ICJ vil vurdere, om DR så til den tid eventuelt vil konstatere, at Israels besættelse er lovlig eller ulovlig. Dette er DR's eget redaktionelle valg.

DR fastslår derfor på nuværende tidspunkt ikke noget om lovligheden som en kendsgerning. DH får ikke medhold på dette punkt.

Svaret fra NK til Klager burde have været tydeligt i sin konstatering af dette. Jeg kan kun opfordre til, at DR er endnu mere omhyggelig og præcis i forhold til, hvad der er kilders ord, og hvad der er fakta, når man omtaler spørgsmålet om lovligheden af besættelsen på Vestbredden.

Men det centrale er, at NK's svar til DH stadig slår fast, at DR ikke har en egen holdning til besættelsen, eller hvorvidt denne er lovlig eller ulovlig, og at dette forhold stadig gør sig gældende både i den første og i den reviderede anden rettelse. Derfor deler jeg ikke DH's pointe på dette punkt. DR har ikke ændret opfattelse på dette område, og DR lader det ikke afhænge af en kildeangivelse at fastslå, om Israel ulovligt har besat Vestbredden eller ej. Selv om en eller flere kilder komme med en vurdering, er ikke det samme som at DR tager stilling i sagen ved at bringe kildernes udsagn.

Klager får derfor ikke medhold på dette punkt

Ad. 2

DH kritiserer, at DR har rettet i sin rettelse, uden at DH, blev orienteret af DR om rettelser. Det følger af DR's etiske retningslinjer for rettelser (kapitel 23), at det påhviler lederen/ledelsen at sikre, at fejl rettes hurtigt og klart både på egne platforme og sociale medier. Heraf følger at når DR's redaktionschef med ansvar for udland har modtaget ny viden og erkendt et behov for at præcisere en rettelse, kan DR gøre dette, uden at DR skal forelægge ændringer for en klager. Rettelsen og præciseringen skal ske tydeligt og gennemskueligt, hvilket er sket her. Det fremgår af rettelsen, at den er blevet ændret og opdateret den 23. november 2023.

Præmissen for DH's kritik opfatter jeg imidlertid således, at DH mener, at rettelsen fører til det stik modsatte resultat af linjen for DR's omtale af lovligheden af besættelsen på Vestbredden end det svar, som DH kort tid inden havde fået på sin kritik af DR's anvendelse af ordet 'ulovligt'. Som jeg opfatter DH giver han udtryk for, at DR i realiteten har accepteret, at Israels besættelse anses som ulovlig, bare man citerer kilder for dette synspunkt.

Det er dog ikke sådan, jeg læser DR's opdatering jf. punkt 1. Dermed er det min opfattelse, at DH's præmis er forkert. Der er ikke nogen substantiel forskel på det svar, som DH fik i første omgang i sin kritik af DR's brug af ordet 'ulovligt' og den praksis, der nu følger af den opdaterede rettelse. DR vil stadig ikke – efter min opfattelse – bruge ordet 'ulovligt' om Israels besættelse af Vestbredden, men afventer ICJ's rådgivende udtalelse. Klager får derfor ikke medhold på dette punkt.

Jeg har noteret mig DH's personlige synspunkter fremsat i anken vedrørende lovlighed og ikke lovlighed af besættelsen af Vestbredden samt de retlige virkninger af forskellige FN-fora og FN-organers udtalelser m.m., men vil i denne klagesammenhæng betragte det som kommentarer og vurderinger fra DH's side, som jeg ikke kan gå nærmere ind i. Ligeledes har DH kritiseret de valgte, juridiske kilder, som DR henviser til i forhold til vurderingen af lovligheden af besættelsen. Det betragter jeg som værende inden for DR's ret til selv at vælge kilder og redigere stoffet, og det har jeg ikke bemærkninger til her.

Konklusion og sammenfatning

Klager Dan Harder (DH), redaktør af Israel-Online.dk, har klaget over, hvad DH opfatter som, at DR fortsætter med at konstatere Israels besættelse af Vestbredden som "ulovlig", på trods af at DR tidligere har givet DH medhold i, at DR i tidligere artikler udtrykte sig for kategorisk på det punkt. DR afventer, ifølge DR Udland, en vurdering af spørgsmålet fra International Court of Justice (ICJ). DH har konkret klaget over og anket to artikler på DR's liveblog fra den 24. november 2023, som konstaterer, "*at Ifølge en række juridiske eksperter og en komite under FN's Menneskerettighedsråd er Vestbredden, der er et palæstinensisk område, ulovligt besat af Israel.*" DR besvarer ikke direkte Dan Harders konkrete kritik af de to artikler, men DR's redaktionschef for DR Udland konstaterer i svaret til Klager, at DR fortsat følger den linje der blev lagt, efter at Klager klagede første gang over brugen af ordet "ulovlig".

Klager får ikke medhold i, at ovenstående afsnit i de to påklagede artikler viser, at DR har ændret opfattelse og nu konstaterer, at Israels besættelse af Vestbredden er ulovlig. Tværtimod fastholder DR's redaktionschef netop, at DR afventer ICJ's rådgivning til FN i dette spørgsmål.

DR viderebringer i artiklerne med kildehenvisning til "juridiske eksperter" og en rapport til FN, at kilderne opfatter besættelsen som ulovlig. Selv om DR vælger at referere "juridiske eksperter" i vurderingen af ulovligheden af besættelsen af Vestbredden, kunne DR med fordel have benyttet samme omtale og ordlyd som f.eks. den formulering DR benytter i rettelsen på Fejl og Fakta. Dette havde tydeliggjort DR's brug og opfattelse af spørgsmålet vedrørende lovligheden af Vestbreddens besættelse. DR konstaterer i øvrigt i en indskudt sætning, at Vestbredden er "palæstinensiske område", hvilket er uheldigt, da DR netop afventer ICJ's juridiske vurdering af lovligheden af Israels besættelse af Vestbredden, og derfor heller ikke bør konstatere som et faktum, at området er palæstinensisk.

Dan Harder får heller ikke medhold i, at DR har ændret ordet "omstridt" om lovligheden af Israels besættelse til at betyde det modsatte i den opdaterede rettelse.

Dan Harder får heller ikke medhold i sin kritik af, at DR har valgt at opfatte ICJ's kommende juridiske bedømmelse af lovligheden som et autoritativ kildeudsagn, selv om ICJ's rådgivning kun har rådgivende karakter for FN. Det ligger uden for min kompetence at vurdere den retlige virkning af ICJ's juridiske udtalelse om legaliteten af Israels besættelse af Vestbredden. Men når DR har valgt at lægge vægt på denne, er det DR's redaktionelle ret til vurdering af kilder og kilders værdi.

Klager får heller ikke medhold i sit andet klagepunkt: At DR's rettelse i rettelsen på Fejl og Fakta (fra den 15. november 2023) betyder, at DR således har ændret opfattelse og fastslår, at Israel ulovligt har besat Vestbredden. DR står selv efter en revideret rettelse samme sted og fastslår ikke, at Israel ulovligt skulle have besat Vestbredden. DR har i øvrigt ikke brudt egen procedure for rettelser ved ikke at orientere DH om, at man foretog en opdatering af sin første rettelse. DR både kan og skal – i henhold til egne etiske retningslinjer – sikre, at fejl rettes hurtigt og klart både på egne platforme og sociale medier. Det får Dan Harder heller ikke medhold i.

Dan Harder får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 19. januar 2024